

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ,
ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету іноземної
філології та соціальних комунікацій
(назва факультету, на якому викладається дисципліна)
_____ О. М. Медвідь
(підпис)
« _____ » _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Соціальна психологія та основи кризових ситуацій зі змістовним модулем
«Основи консультування»»
(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ бакалавр _____

Напрямок підготовки (спеціальність) б. 231 Соціальна робота

Форма навчання денна
(денна, вечірня)

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ нормативна _____
(обов'язкова, за вибором ВНЗ, за вибором студента)

Семестр викладання	Загальний обсяг, годин/кредит	Аудиторні заняття, годин				Самостійна робота студента, годин			Форма контролю ісп. (д/зал.)
		Всього	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Всього	тому числі		
ІРС під керівн. викладача	Інд. завданн я. вид / обсяг						Самостійн не опрацюва ння матеріалу		
3	150/5	64	32	32		86		86	іспит

Розробник: Павленко В.П., Колісник Л.О.

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Суми – 2017 р.

МЕТА

1.1. Мета і завдання вивчення дисципліни

1.2.

Соціальний характер життя і діяльності людини соціальна обумовленість динамічних змін у суспільстві та психічних проявів людини, об'єднання людей у певні соціальні спільності, багатогранність і багатоманітність спільностей, до яких може входити одна людина, різноманітність соціальних контактів людей з різними характерами, уподобаннями, інтересами вимагає підготовки спеціаліста такого рівня, щоб він був спроможним легко орієнтуватись у системі соціально-психологічних явищ, управляти системою взаємовідносин людей у тих чи інших соціальних об'єднаннях та бути професіоналом в обраній галузі діяльності. Підготовка соціального робітника до соціальної взаємодії продовжується вивченням курсу «Соціальна психологія та основи кризових ситуацій».

Курс «Соціальна психологія та основи кризових ситуацій» передбачає ознайомлення студентів з елементами соціальної психології та кризовими ситуаціями: її предметом, розвитком, методами; групою, класифікацією груп, малі (контактні: навчальні, виробничі, аматорські) та великі (нації, класи) групи, особливостями прояву психічних властивостей у групах; спілкуванням, його аспектами, формами, спілкуванням як діяльністю, сприйманням людини людиною у процесі спілкування; проявом особистості у контексті групової взаємодії (соціальна фасилітація, соціальна інгібіція, деіндивідуалізація, агресія та альтруїзм), сутність кризових ситуацій, їх обумовленість та вплив на розвиток та поведінку особистості людини.

Оскільки кожна людина є складовою певного соціального утворення, а особистісні прояви мають соціальну обумовленість, то на перший план виходить проблема вивчення системи соціальних об'єднань, а саме груп та проявам психіки людини у контексті групової взаємодії. Діяльність спеціаліста будь-якої галузі, а соціального працівника в першу чергу, відбувається у системі соціально-психологічних утворень, тому вивченню груп, їх структури, класифікації, особливостей психічних проявів людей у великих та малих групах, особливостей прояву особистісних рис у контексті групової взаємодії надається суттєва увага. Суттєвого значення набуває вивчення факторів та механізми, що обумовлюють соціально-психологічну реальність.

Особливості курсу полягають у тому, що він будується як спеціальний курс, як продовження вивчення психології після курсу «Загальна та вікова психологія».

Програма курсу складається з 10 тем, які і передбачають ознайомлення студентів з предметом, методами, історією розвитку, групами, їх класифікацією, великими і малими групами, проявами психіки людини у малих та великих групах, спілкуванням, проявами особистості людини у контексті групової взаємодії, кризовими ситуаціями у житті людини.

Теоретичним підґрунтям курсу «Соціальна психологія та основи кризових ситуацій» є принцип єдності свідомості і діяльності. Процес формування особистості, її соціалізація, розвиток особистості та громадянського відношення до діяльності, до себе, до людей, до речей відбувається у активній діяльності. А тому важливого значення у процесі роботи над курсом набуває активність кожного студента як при вивченні теоретичних питань, так і при практичному використанні набутих знань для аналізу власної психіки у процесі взаємодії з соціальними об'єднаннями та психічних проявів інших людей у цій взаємодії. Все це сприятиме формуванню свідомого ставлення індивіда до власного життя та життя інших людей як складової частини громадянської зрілості особистості людини.

ПРОГРАМА

Вступ. Мета, зміст, методи навчання, регламент курсу. Прикладний характер знань та умінь, передбачених для отримання студентами.

Тема 1. Предмет соціальної психології

- поняття про соціальну психологію;
- історія розвитку соціальної психології;
- основні теоретичні концепції соціальної психології;
- методи соціально-психологічних досліджень.

Література [1,2,3,4,5,8]

Тема 2. Групи у соціальній психології

- загальна характеристика і класифікація груп;
- психологія великих соціальних груп;
- психологія малих соціальних груп;
- керівництво і лідерство у групі.

Література [1,2,3,4,5,10]

Тема 3. Динамічні аспекти групового функціонування

- загальна характеристика та підходи до вивчення динамічних процесів у групі;
- феномен групового тиску;
- групова згуртованість;
- міжгрупова взаємодія.

Література [1,2,3,4,5,8,10]

Тема 4. Спілкування у соціальній психології

- поняття про спілкування. Спілкування та діяльність;
- функції та засоби спілкування;
- структура спілкування.

Література [1,2,4,5,7, 9,10]

Тема 5. Соціально-психологічна характеристика міжособистісних відносин

- міжособистісні відносини людей;
- загальна характеристика психологічної сумісності;
- типи сумісності та комунікативної поведінки.

Література [1,3,4,5,7,8]

Тема 6. Особистість у соціальній психології

- проблема особистості у соціальній психології;
- типологія особистостей у соціальній психології;
- соціальна зрілість особистості;
- взаємозв'язок соціального та індивідуального у людини.

Література [1,3,4,5]

Тема 7. Соціалізація особистості

- сутність поняття «соціалізація»;
- форми соціалізації;
- механізми соціалізації.

Література [1,3,4,5,10]

Тема 8. Особистість у контексті групової взаємодії

- феномен групової взаємодії: соціальна фасилітація та інгібіція, соціальні лінощі, деіндивідуалізація;
- сутність агресії та методи її послаблення;
- альтруїзм як психологічний феномен.

Література [1,2,4,5,8]

Тема 9. Соціально-психологічна характеристика окремих соціальних утворень

- психологія соціальних класів;
- соціально-психологічна характеристика етнічних груп;
- соціальна психологія сім'ї.

Література [3,4,5,6,12]

Тема 10. Кризові ситуації у житті людини

- критичні життєві ситуації: стрес, конфлікт, криза;
- життєвий цикл та вікові кризи;
- суперечності та криза як фактори розвитку особистості.

Література [3,4,5,6,12]

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСУ

Тема	Загальн. обсяг годин	Лекції годин	Практ. (семін.) заняття годин	Лаборат. роботи годин	Самост. опрац. матер.	ІРС годин
1-й модульний цикл						
Тема 1. Предмет соціальної психології	9	2	2		5	
Тема 2. Групи у соціальній психології	9	2	4		3	
Тема 3. Динамічні аспекти групового функціонування	9	2	2		5	
Тема 4. Спілкування у соціальній психології	9	2	4		1	2
Тема 5. Соціально-психологічна характеристика міжособистісних відносин	9	2	4		3	
<i>Контрольний захід за модульним циклом: тестовий контроль</i>						
Всього по модульному циклу	45	10	16		17	2
2-й модульний цикл						
Тема 6. Соціалізація особистості	9	1	2		6	
Тема 7. Особистість у контексті групової взаємодії	9	1	2		6	
Тема 8. Соціально-психологічна характеристика окремих соціальних утворень	9	0	4		5	
Тема 9. Кризові ситуації у житті людини	9	2	4		3	
Тема 10. Основи консультування	9	2	4		1	2
<i>Контрольний захід за модульним циклом: тестовий контроль</i>						
Всього по модульному циклу	75	16	16		43	2
Всього по курсу	150	32	32		86	4

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Предмет соціальної психології – 2 години

- соціальна психологія як наука 0,5
- соціальне у психічних феноменах 0,3
- виникнення та розвиток соціальної психології 0,4
- теоретичні концепції соціальної психології 0,4
- методи дослідження у соціальній психології 0,4

Література [1,2,3,4,5,8]

Тема2. Групи у соціальній психології – 4 години

- основні характеристики груп 0,4
- класифікація груп 0,3
- психологічні особливості великих соціальних груп 0,5
- психологія малих соціальних груп 0,5
- керівництво і лідерство у групі 0,3

Література [1,2,3,4,5,10]

Тема 3. Динамічні аспекти групового функціонування – 2 години

- сутність поняття «групова динаміка» 0,4
- феномени групового тиску 0,3
- конформізм та колективістичне самовизначення 0,3
- групова згуртованість 0,5
- міжгрупова взаємодія 0,5

Література [1,2,3,4,5,8,10]

Тема 4. Спілкування у соціальній психології -4 години

- спілкування як система контактів у соціумі 0,5
- спілкування та діяльність 0,3
- функції спілкування 0,4
- засоби спілкування 0,5
- структура спілкування 0,3

Література [1,2,4,5,7, 9,10]

Тема 5. Соціально-психологічна характеристика міжособистісних відносин – 4 години

- міжособистісні відносини людей 0,5
- загальна характеристика психології сумісності 0,6
- типи сумісності 0,5
- типи комунікативної поведінки 0,4

Література [1,3,4,5,7,8]

Тема 6. Особистість у соціальній психології – 2 години

- особистість у соціальній психології 0,6
- підходи до типології особистості людини у соціальній психології 0,5
- соціальна зрілість особистості 0,4
- взаємозв'язок соціального та індивідуального в особистості людини 0,5

Література [1,3,4,5]

Тема 7. Соціалізація особистості – 2 години

- напрямки вивчення соціалізації особистості 0,3
- сутність соціалізації особистості 0,5
- форми соціалізації 0,4
- механізми соціалізації 0,4

- окремі моделі соціалізації особистості (політична, економічна, статево-рольова)	0,4
	Література [1,3,4,5,10]
Тема 8. Особистість у контексті групової взаємодії – 4 години	
- феномен групової взаємодії	0,6
- психологічні механізми феноменів групової взаємодії	0,4
- сутність агресії та її види	0,3
- методи послаблення агресії	0,3
- альтруїзм	0,4
	Література [1,2,4,5,8]
Тема 9. Соціально-психологічна характеристика окремих соціальних утворень – 4 години	
- соціальна стратифікація суспільства	0,5
- психологія соціальних класів	0,5
- соціально-психологічна характеристика етнічних груп	0,5
- соціальна психологія сім'ї	0,5
	Література [1,3,5,6]
Тема 10. Кризові ситуації у житті людини –4 год.	
- критичні життєві ситуації людини	0,5
- життєвий цикл та вікові кризи	0,5
- коротка характеристика вікових криз людини та їх вплив на поведінку людини	0,5
- суперечності та криза як фактори розвитку особистості	0,5
	Література [3,4,5,6,12]

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 4. Спілкування у соціальній психології -2 години	
- спілкування як сприймання людини людиною;	
- маніпулятивна та актуалізована моделі спілкування;	
- етика спілкування як прояв культури почуттів	
	Література [1,3,4,5,10]
Тема 8. Соціалізація особистості – 2 години	
- стадії та форми політичної соціалізації;	
- економічна соціалізація;	
- статева диференціація та статево-рольова соціалізація	
	Література [1,3,4,5,8]

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного конспекту; постановка проблемних питань, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; робота малих творчих груп; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; консультації викладача.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента здійснюються за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

ЛІТЕРАТУРА
А. Основна навчальна література

№п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявна кількість примірників
1. Навчальна література			
1	2	3	4
1	Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. – К., 1995.-304с.	Підручник	1
2	Майерс Д. Социальная психология.- СПб.:Питер,1999.-688с.	Підручник	5
3	Москаленко В.В. Соціальна психологія.-К.: Центр навчальної літератури, 2005.-624	Підручник	3
4	Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. У двох книгах. Кн.1.-К.:Либідь, 2004.-576. Кн.2.- К.:Либідь,2006.-560с.	Підручник	5
5	Психология/Под ред. А.А. Крылова. – М.: «Проспект», 1999. – 584с.	Підручник	1
6	Чорнобай В.А. Социальная психология. – Ростов н/Д.: Феникс, 2004.-256	Посібник	1

Б. Додаткова рекомендована література

№п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність примірників
7	Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія. – Львів: Новий світ – 2000, - 2008. – 236с	Посібник	6
8	Баронин А.С. Этнопсихология. – К.: МАУП,2000.- 116с.	Посібник	1
9	Грибак Л.П. Общение с собой. – М.: Политиздат, 1991. - 320с.	монографія	1
10	Еникеев М.И. Общая и социальная психология. – М.: НОРМА-ИНФА., 2000.-624	Підручник	1
11	Каган М.С. Мир общения. – М.: Политиздат, 1988. – 320с.	Монографія	1
12	Цимбалюк І.М. Психологія спілкування.-К.:ВД Професіонал, 2004.-304с.	Посібник	3

Розробник програми _____
(підпис)

_____ Павленко В.П., Колісник Л.О.
(вчене звання, ініціали, прізвище)

Завідувач кафедри _____
(підпис)

_____ доцент Світайло Н.Д.
(вчене звання, ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2017 р.

**РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Соціальна психологія та основи кризових ситуацій»

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 год. (5 кредитsd); лк. - 32 год., практич. - 32; СРС під керівництвом викладача – 38 год., ІРС – 4 год., диф. залік
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання –1; модульний цикл – 2.
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.
4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**
 - а) робота на аудиторних заняттях: 20 балів;
 - б) виконання тестових чи інших письмових завдань 10 x 4 = 40 балів.
усні відповіді – 40 балів;
Пропуск 1 пари лекції чи практичного заняття позбавляє цих балів.
 - в) виконання додаткових завдань:
 - реферат – 2 бала;
 - тези, наукова робота, завдання кафедри – 5 балів;
 - відмінні відповіді за тестом чи інших письмових завдань за умови поточної успішності – 1 бал.

Оцінювання здійснюється за рейтинговою технологією.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

5. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження

деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2017 р.